

w sprawie: dostosowania procesu kształcenia do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej

Na podstawie § 46. ust. 2. Statutu Akademii Nauk Stosowanych Stefana Batorego zwanej dalej „ANSB”, § 44. Regulaminu studiów ANSB, Ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz.U.2023.742 ze zm.) oraz Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami tj. Dz.U.2022.2240) oraz § 6. zasad weryfikacji i dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów na poszczególnych kierunkach studiów w ANSB, zarządzam, co następuje:

Użyte w zarządzaniu pojęcia oznaczają:

- **bariera** – przeszkoda lub ograniczenie architektoniczne, cyfrowe, informacyjno-komunikacyjne, organizacyjne, które uniemożliwia lub utrudnia studentom z niepełnosprawnościami oraz studentom znajdującym się w szczególnej sytuacji zdrowotnej udział w procesie dydaktycznym na zasadzie równości z innymi studentami;
- **dostępność** – dostęp do infrastruktury architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej, organizacyjnej co najmniej w zakresie określonym przez minimalne wymagania, będąca wynikiem zastosowania racjonalnego usprawnienia;
- **dostosowanie/adaptacja/wsparcie edukacyjne/racjonalne usprawnienia** – wszelkie zmiany procesu edukacyjnego, na które pozwalają możliwości organizacyjne Uczelni, stosowane w celu zapewnienia studentom z niepełnosprawnościami oraz znajdującym się w szczególnej sytuacji zdrowotnej – równego dostępu do oferty kształcenia i osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się, a także w celu osiągnięcia przez nich niezależności społecznej.

§ 1.

Osoby uprawnione do korzystania z adaptacji

1. Osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji zdrowotnej, zwane w dalszej części „wnioskującymi”, lub „osobami wnioskującymi o wsparcie”, mogą ubiegać się o racjonalne usprawnienia i dostosowanie procesu kształcenia do własnych potrzeb i możliwości.
2. O dostosowanie sposobów realizacji zajęć dydaktycznych do indywidualnych potrzeb związanych z niepełnosprawnością oraz szczególną sytuacją zdrowotną mogą ubiegać się osoby będące kandydatami na studia w ANSB, studentami ANSB lub słuchaczami studiów podyplomowych prowadzonych w ANSB, które są:
 - osobami z niepełnosprawnością w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz.U.2023.100 ze zm.);

- osobami przewlekłe chorymi lub niezdolnymi do pełnego uczestnictwa w procesie kształcenia, ale nieposiadającymi orzeczonego stopnia niepełnosprawności;
- osobami, których niezdolność do pełnego uczestnictwa w zajęciach dydaktycznych w standardowym trybie spowodowana jest nagłą chorobą lub utratą sprawności z powodu wypadku;
- osobami ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się i funkcjonowaniu posiadającymi aktualną dokumentację specjalistyczną (opinię z poradni psychologiczno-pedagogicznej, zaświadczenie lekarskie czy inne specjalistyczne dokumenty potwierdzające trudności ograniczające dostęp do procesu kształcenia).

§ 2.

Postanowienia ogólne

1. Stosowana w Uczelni procedura dostosowania procesu kształcenia realizowana jest zgodnie z następującymi zasadami:
 - **zasada indywidualizacji** – dostosowanie procedury adaptacyjnej do indywidualnych potrzeb studentów wynikających ze stanu zdrowia oraz do specyfiki zajęć;
 - **zasada podmiotowości** – uwzględnianie autonomii studenta oraz jego prawa do decydowania o sobie;
 - **zasada rozwijania potencjału studenta w związku z realizowanym przez niego procesem kształcenia** – dobór takich form adaptacji, które pozwolą studentowi na osiąganie efektów uczenia się przewidzianych w programie zajęć, z uwzględnieniem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
 - **racjonalność dostosowania** – proponowanie adaptacji, które są racjonalne ekonomicznie oraz skutecznie wyrównują szanse edukacyjne studentów;
 - **utrzymanie standardu akademickiego** – utrzymanie kryteriów merytorycznych obowiązujących wszystkich studentów danego kierunku;
 - **adaptacje najbliższe standardowemu przebiegowi procesu kształcenia** – stosowanie takich rozwiązań, które nie będą miały charakteru przywileju dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej, ale umożliwią racjonalne wyrównanie ich szans w dostępie do oferty kształcenia na danym kierunku;
 - **równe prawa i obowiązki** – wszelkie rozwiązania mające na celu dostosowanie procesu dydaktycznego do potrzeb wynikających z indywidualnej sytuacji studenta nie mogą naruszać zasady równego traktowania studentów, rozumianej jako zagwarantowanie wszystkim studentom zarówno pełni praw, jak i obowiązków.
2. Ogólnouczelnianą jednostką organizacyjną odpowiedzialną za dostosowanie procesu kształcenia do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej jest Biuro ds. osób z niepełnosprawnościami (BON).
3. Adaptacje mają zastosowanie do osób wnioskujących o wsparcie wszystkich kierunków studiów pierwszego i drugiego stopnia, jednolitych studiów magisterskich, słuchaczy studiów podyplomowych oraz kandydatów na studia.

4. Adaptacje mogą dotyczyć w szczególności: metod weryfikacji efektów uczenia się, organizacji toku studiów, elementów wyposażenia i warunków infrastrukturalnych, w których, odbywają się zajęcia dydaktyczne.
5. Adaptacje przyznawane są na okres nie krótszy niż jeden semestr z uwzględnieniem sytuacji osób wnioskujących o wsparcie, nie dłuższy jednak niż okres przez nie wnioskowany. Jeżeli niepełnosprawność ma charakter stały obowiązuje skrócona procedura przedłużenia procesu adaptacji na kolejny okres, polegająca na pisemnym zgłoszeniu do BON potrzeby dalszej adaptacji.
6. W procesie przyznawania dostosowania uwzględniane są następujące czynniki:
 - stopień i rodzaj niepełnosprawności potwierdzony orzeczeniem o niepełnosprawności;
 - szczególne potrzeby związane ze stanem zdrowia potwierdzone dokumentacją medyczną/psychologiczną;
 - specyfika wymagań merytorycznych związanych z tokiem odbywanych studiów;
 - związek pomiędzy rodzajem niepełnosprawności lub szczególną potrzebą zdrowotną a trudnościami w realizacji zadań powiązanych z procesem kształcenia;
 - uzasadnienie oraz racjonalność dostosowania procesu kształcenia w aspekcie merytorycznym oraz ekonomicznym.

§ 3.

Osoby odpowiedzialne za przebieg procesu adaptacji

Za przebieg procesu adaptacji odpowiadają wszyscy członkowie społeczności akademickiej Uczelni, w tym w szczególności:

1. **Pełnomocnik ds. dostępności zwany dalej „Pełnomocnikiem”**, inicjuje działania na rzecz adaptacji procesu kształcenia oraz sprawuje nadzór nad prawidłowym jego przebiegiem, a także reprezentuje interesy osób z niepełnosprawnościami oraz osób znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej. Do jego kompetencji należy w szczególności:
 - reprezentowanie interesów osób z niepełnosprawnościami oraz osób ze szczególnymi potrzebami zdrowotnymi przed organami Uczelni i na zewnątrz;
 - nadzór nad prawidłowym obiegiem dokumentów pomiędzy poszczególnymi osobami i podmiotami uczestniczącymi w procesie adaptacji;
 - gromadzenie oraz przechowywanie dokumentów związanych z przebiegiem procesu adaptacji kształcenia zgodnie z zasadami ochrony danych osobowych;
 - opracowanie i przedłożenie Prorektorowi ds. kształcenia do 30 października każdego roku sprawozdania za poprzedni rok akademicki zawierającego informacje na temat: realizowanego procesu adaptacji, wnioski dotyczące zalecanego i możliwego usprawnienia tego procesu oraz rekomendacje na rzecz przestrzegania zasad równego traktowania ze względu na niepełnosprawność czy szczególną sytuację zdrowotną;
 - udzielanie wnioskującym informacji nt. możliwych form pomocy materialnej gwarantowanych przez Uczelnię a także informacji o stypendiach i innych formach pomocy materialnej gwarantowanych przez PFRON;

- inicjowanie i opiniowanie prac adaptacyjnych w budynkach Uczelni, w tym likwidacji barier architektonicznych i transportowych oraz w dostępie do zasobów informacyjnych,
- inicjowanie współpracy Uczelni z organizacjami rządowymi, samorządowymi oraz pozarządowymi, na rzecz realizacji procesu wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz osób znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej w celu wymiany doświadczeń i realizowania wspólnych działań;
- udzielanie informacji o wydarzeniach, spotkaniach i imprezach uczelnianych, w tym przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej,
- organizowanie i udział w konferencjach, warsztatach, szkoleniach, seminariach poświęconych problematyce niepełnosprawności,
- inne sprawy wynikające z przepisów powszechnych oraz wewnętrznych Uczelni, poleceń Rektora oraz umocowanych przez niego pełnomocników.

2. **Koordinator ds. dostępności**, zwany dalej „**Koordinatorem**” odpowiada za organizację procesu adaptacji w porozumieniu z wnioskującym oraz innymi osobami odpowiedzialnymi za przebieg tego procesu.

- Do jego kompetencji należy w szczególności:
- inicjowanie działań na rzecz likwidacji barier uniemożliwiających lub utrudniających pełny udział w procesie kształcenia;
- opiniowanie wniosków w zakresie dostosowania procesu kształcenia;
- wsparcie wnioskujących w zakresie doboru sposobów i narzędzi adaptacji (z uwzględnieniem specyfiki kierunku oraz możliwości organizacyjnych Uczelni);
- rekomendowanie racjonalnych usprawnień adekwatnych do indywidualnej sytuacji wnioskującego w ramach adaptacji procesu kształcenia;
- zapewnienie dostępu do informacji na temat możliwych form adaptacji oferowanych przez Uczelnię;
- podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia pomocy technicznej i/lub usług specjalistycznych w ramach możliwości Uczelni;
- pomoc doraźna w zakresie rozwiązywania problemów wnioskujących.

3. **Dziekan Kolegium** właściwy dla kierunku studiów osoby wnioskującej o adaptację podejmuje decyzje w sprawie przyznania lub nieprzyznania racjonalnych usprawnień oraz nadzoruje przebieg procesu kształcenia.

4. **Dyrektor Instytutu** odpowiada za kontrolę form adaptacji wdrażanych na podlegających mu kierunkach studiów oraz za zgodność stosowanych rozwiązań z zasadą zachowania standardu akademickiego i zasadą równego traktowania studentów.

5. **Opiekun roku** informuje o dostępności Uczelni oraz wspiera studentów w sprawach związanych z tokiem studiów, w tym także w zakresie zapewnienia dostępności procesu kształcenia i wdrażania racjonalnych usprawnień przyznanych wnioskującym.

6. **Kierownik Biura Obsługi Studenta** koordynuje obsługę wnioskujących w zakresie procedur realizowanych w Biurze Obsługi Studenta.

7. **Kierownik Biura Karier** koordynuje obsługę wnioskujących w zakresie procedur realizowanych w Biurze Karier.

8. **Kancierz lub zastępca Kancierza** dba o dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i osób znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej.

§ 4.

Przebieg procesu adaptacji

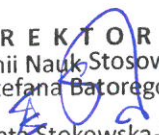
1. Adaptacje procesu kształcenia rozpatrywane są na pisemny wniosek osoby ubiegającej się o wsparcie (załącznik nr 1).
2. Rozstrzygnięcie w sprawie przyznania adaptacji podejmuje:
 - w odniesieniu do kandydatów/studentów – Dziekan Kolegium;
 - w odniesieniu do słuchaczy studiów podyplomowych – Kierownik Studiów Podyplomowych.
3. Osoba ubiegająca się o skorzystanie z adaptacji zobowiązana jest do przygotowania:
 - wniosku, w którym określi m.in. zakres potrzeb i oczekiwanych dostosowań związanych z realizacją procesu dydaktycznego;
 - kopii odpowiedniej dokumentacji (np. orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o niepełnosprawności, orzeczenie o niezdolności do pracy, orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji, zaświadczenie lub opinia lekarska, dokument z poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej), potwierdzającej stan zdrowia i wynikające z niego potrzeby dotyczące wnioskowanych adaptacji z przyczyn, o których mowa w § 3 ust. 1 niniejszego Zarządzenia wraz z datą, pieczęcią i własnym podpisem.
4. Komplet dokumentów, o których mowa w punkcie 3 wnioskujący składa do **BON**, na co najmniej 30 dni przed planowanym terminem wdrożenia adaptacji, natomiast kandydat na studia – na etapie rekrutacji;
5. **Wniosek** w zakresie zasadności przyznania wsparcia opiniuje **Koordynator**:
 - w przypadku, gdy Koordynator uzna przedstawioną przez wnioskującego dokumentację za niewystarczającą do zaopiniowania wniosku, wymaga jej uzupełnienia i dostarczenia do BON w terminie 14 dni;
 - w przypadku, gdy przesłanki dla przyznania adaptacji (niepełnosprawność czy szczególna sytuacja zdrowotna) nie mają charakteru stałego, wnioskujący zobowiązany jest do aktualizacji złożonej dokumentacji na każde żądanie Koordynatora, a także w sytuacji zmiany stanu zdrowia oraz do dostarczenia do BON aktualnej dokumentacji niezwłocznie po ustaniu przyczyny przyznania adaptacji.
6. **Koordynator** może negatywnie zaopiniować wniosek, gdy:
 - przedstawiona dokumentacja jest niekompletna, a wnioskodawca jej nie uzupełnił w wymaganym terminie;
 - przedstawiona dokumentacja nie potwierdza związku między rodzajem niepełnosprawności lub stanem zdrowia a trudnościami w wypełnianiu obowiązków związanych z realizacją procesu kształcenia;
 - wdrożenie dostosowania uniemożliwia osiągnięcie założonych efektów uczenia się;
 - wdrożenie dostosowania jest nieracjonalne i/lub niezgodne z zasadą zachowania standardu akademickiego.

7. Zaopiniowany wniosek (załącznik nr 1) Koordynator przekazuje do Dziekana właściwego Kolegium, przy czym w przypadku opinii pozytywnej Koordynator dodatkowo wypełnia i załącza wniosek o adaptację (załącznik nr 2) w oparciu o Katalog przykładowych form adaptacji (załącznik nr 3),
8. Dziekan Kolegium podejmuje decyzję w zakresie przyznania adaptacji. Od decyzji Dziekana Kolegium przysługuje odwołanie do **Prorektora ds. kształcenia**, złożone w BON w terminie 30 dni od daty zapoznania się z decyzją. Rozstrzygnięcie **Prorektora ds. kształcenia** w tej sprawie jest ostateczne.
9. **Koordynator** przekazuje decyzję Dziekana Wnioskującemu z prośbą o zapoznanie się z zaproponowanymi formami adaptacji oraz ich akceptację poprzez złożenie podpisu na wniosku (załącznik nr 2).
10. W przypadku gdy Wnioskujący zaakceptuje zaproponowane przez Uczelnię adaptacje procesu kształcenia, **Koordynator** przekazuje kopię decyzji Dziekana do **Opiekuna roku**.
11. **Opiekun roku** przekazuje wykaz adaptacji do nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne, osób zaangażowanych w organizację procesu kształcenia - w celu wdrożenia adaptacji.
12. Po zakończeniu procedury uprawniającej Wnioskującego do skorzystania z adaptacji lub w przypadku rezygnacji dokumenty są przechowywane i archiwizowane przez **Pełnomocnika**, na mocy odrębnych przepisów z uwzględnieniem charakteru powierzonych danych wrażliwych i objęta ochroną zgodnie z właściwymi przepisami o ochronie danych osobowych w Uczelni.
13. Wszystkie osoby uczestniczące w procesie adaptacji zobowiązane są do ochrony danych osobowych oraz do nieujawniania ich osobom nieuprawnionym, zgodnie z regulacjami obowiązującymi w ANSB.

§ 5.

Przepisy końcowe

1. Przepisów niniejszego zarządzenia nie stosuje się w zakresie, w jakim inne wymagania wynikają z regulacji szczególnych, zwłaszcza przepisów powszechnie obowiązującego prawa.
2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

R E K T O R
Akademii Nauk Stosowanych
Stefana Batorego

dr Elżbieta Stokowska-Zagdan
profesor ANSB

WNIOSEK¹
dla osób ubiegających się o adaptację procesu kształcenia

Skierniewice, dnia

1. DANE OSOBOWE²:

Nazwisko:

Imię:

PESEL:

Telefon kontaktowy:

Adres zamieszkania:

Adres e-mail:

2. INFORMACJE DOTYCZĄCE STUDIÓW:

Nr indeksu/albumu:³

Rok studiów⁴, kierunek lub kierunki (w przypadku osób studiujących na więcej niż jednym kierunku):

Poziom kształcenia⁵:

- € studia pierwszego stopnia
- € studia drugiego stopnia
- € studia jednolite magisterskie
- € studia podyplomowe

Tryb studiów:

- € studia stacjonarne
- € studia niestacjonarne

¹ Wypełnia wnioskujący

² Wniosek należy wypełnić drukowanymi literami.

³ nie dotyczy kandydatów na studia

⁴ jak wyżej

⁵ Należy zaznaczyć właściwy rodzaj studiów.

3. INFORMACJE DOTYCZĄCE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI LUB SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI ZDROWOTNEJ:

Stopień niepełnosprawności⁶:

- € znaczny
- € umiarkowany
- € lekki
- € brak orzeczonego stopnia niepełnosprawności

Krótki opis sytuacji zdrowotnej:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opis barier i trudności w procesie kształcenia, które wskazują na potrzebę skorzystania ze wsparcia:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

⁶ Należy zaznaczyć właściwy stopień niepełnosprawności.

Rodzaj (charakter) oczekiwanego wsparcia ze strony Uczelni oraz opis potrzeb
(w przypadku trudności z określeniem wsparcia, proszę zwrócić się do Koordynatora):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
(data)

.....
(czytelny podpis studenta)

Załączniki⁷:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Opinia Koordynatora ds. Osób z Niepełnosprawnościami:

.....

.....

.....
(podpis)

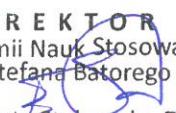
Decyzja Dziekana:

Akceptuję / nie akceptuję⁸

.....
(podpis)

⁷ Należy podać nazwy dokumentów, które załącza się do wniosku.

⁸ niepotrzebne skreślić

REKTOR
Akademii Nauk Stosowanych
Stefana Batoryego

dr Elżbieta Stokowska-Zagdan
profesor ANSB

Wniosek o adaptacje⁹

Skierniewice, dnia

Imię i nazwisko¹⁰:

Kierunek studiów

Semestr i rok studiów

Nr albumu

Na podstawie § 3 ust. 2 i załącznika nr 3 do Zarządzenia nr 21/2023 Rektora ANSB z dn. 26.06.2023 r. rekomenduję przyznanie następujących adaptacji:¹¹

Lp.	Nazwa przedmiotu:	Imię i nazwisko osoby prowadzącej daną formę zajęć:	Forma zajęć (wykład, ćwiczenia, konwersatorium, laboratorium, warsztaty, lektorat itd.)	Rekomendowane adaptacje
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

⁹ wypełnia Koordynator

¹⁰ Wniosek należy wypełnić drukowanymi literami.

¹¹ Należy wskazać rodzaje dostosowań, o które wnosi student. Zgodnie z § 4 ust. 2 zarządzenia oraz katalogiem przykładowych metod adaptacji procesu dydaktycznego (załącznik nr 3)

9				
10				
11				
12				

Inne zalecane adaptacje (w tym np. dotyczące infrastruktury, narzędzi, technologii, organizacji)

.....

.....

.....

.....
(podpis Koordynatora)

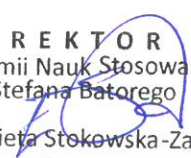
Decyzja Dziekana:

Akceptuję / nie akceptuję¹²

.....
(podpis Dziekana)

Zapoznałem/am się z decyzją Dziekana i akceptuję/ nie akceptuję* przyznane adaptacje.\

.....
(podpis Wnioskującego)

REKTOR
Akademii Nauk Stosowanych
Stefana Batorego

dr Elżbieta Stokowska-Zagdan
profesor ANSB

¹² niepotrzebne skreślić

Przykładowy katalog metod adaptacji zajęć dostępnych w ANSB

Lp.	
1.	Osoby uprawnione do skorzystania z adaptacji: Osoby z dysfunkcjami narządu wzroku / Osoby z niepełnosprawnością wzrokową Podstawa skorzystania z uprawnienia: Pozytywnie rozpatrzony, udokumentowany wniosek o adaptację formy weryfikacji efektów uczenia się Przykładowe, możliwe do wprowadzenia formy dostosowania procesu kształcenia:
	I. Dostosowania ogólne 1. wyraźne i czytelne (np. wypukła czcionka, alfabet Braille'a) oznakowanie sal, pomieszczeń, utrudnień architektonicznych, itp.; 2. zgoda na obecność asystenta lub psa-przewodnika na terenie Uczelni, w tym na zajęciach; 3. przygotowanie czarnych (mobilnych) tablic matowych do zapisu kredą białą lub żółtą w celu doraźnego zastępowania białych tablic, na zajęciach wymagających korzystania z nich; 4. przygotowanie lup i/lub powiększalników telewizyjnych umożliwiających bieżące powiększanie obrazu; 5. wyposażenie pracowni komputerowych w klawiatury powiększone (klawiatura Dolphin), ew. monitor brajlowski; II. Dostosowanie procesu kształcenia: 1. <u>Formy adaptacji zajęć:</u> • wykorzystanie środków dydaktycznych umożliwiających odbiór informacji kanałem słuchowym (informacje werbalne, sygnały dźwiękowe itp.) np.: dyktafon, oprogramowanie Supernova Powiększająca i ScreenReaer, • prezentacja materiałów wykładowych i innych w formie elektronicznej możliwej do edycji w zakresie powiększenia obrazu, wyszczególnienia fragmentu tekstu itp. Za pomocą urządzeń powiększających np. specjalistyczny laptop z oprogramowaniem Supernova, Supernova Powiększająca i ScreenReader • przygotowanie prezentacji na ciemnym tle z czcionką białą lub żółtą; • umożliwienie nagrywania zajęć, korzystania z urządzeń wspomagających widzenie np. lupa elektroniczna, programy

Supernova;

- podawanie przedmiotów do obejrzenia z bliska;
- przysyłanie materiałów w formie elektronicznej możliwej do edycji w zakresie powiększenia widoku, zwiększenia kontrastu, zwiększenia/zmniejszenia jasności, korekty barw itp., wydruków o zmienionej wielkości czcionki, nagrania audio, nagrania video lub innej formy zapisu elektronicznego;
- udostępnianie materiałów do zajęć odpowiednio wcześniej przed ich rozpoczęciem co pozwoli mu aktywniej w nich uczestniczyć;
- zezwolenie na pomoc asystenta przy wykonaniu zadań manualnych;
- w przypadku zajęć w pomieszczeniach wymagających zaciemnienia zapewnić indywidualne oświetlenie stanowiska studenta zgodnie z jego preferencjami;
- czytelne, wyraźne oznakowanie pomocy dydaktycznych (wypukła czcionka, alfabet Braille'a);
- dodatkowe konsultacje w formie dostosowanej do potrzeb studenta;
- na zajęciach z WF – krótkodystansowe lub indywidualne demonstracje ćwiczeń;

2. Formy adaptacji zaliczeń i egzaminów:

- wydłużenie czasu trwania egzaminów i zaliczeń;
- ustalenie indywidualnego terminu egzaminu/zaliczenia (oraz wybór pomieszczenia o oświetleniu preferowanym przez studenta);
- dostosowanie wymagań w zakresie prac zaliczeniowych do preferencji studenta w zakresie formy jej przedstawienia (np. ustna zamiast pisemnej, elektroniczna zamiast papierowej);
- zezwolenie na pomoc asystenta przy wykonaniu zaliczeń w formie manualnej;
- możliwość otrzymywania pytań w formie elektronicznej, w edycji umożliwiającej powiększenie czcionki, obrazu;
- zmiana formy pisemnej na ustną.

III. Wskazówki dla prowadzących zajęcia:

W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie percepcji wzrokowej należy:

- przeprowadzić ze studentem rozmowę o zakresie jego preferencji co do możliwości odbioru wzrokowego i wykazać się zrozumieniem dla jego szczególnych potrzeb;
- respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi;
- słownie objaśnić wszystko co ma zrobić student, aby w pełni mógł uczestniczyć w zajęciach i osiągnąć przewidziane efekty uczenia się;
- właściwie umiejscowić studenta w czasie zajęć (w obszarze bezodblaskowym, z dogodnym dostępem do tablicy i pomocy naukowych);
- w miarę możliwości dostosować oświetlenie pomieszczeń lub

stanowisk pracy do ich preferencji w zakresie intensywności i barwy światła;

- upewnić się, że student wyraźnie słyszy co mówimy;
- wykorzystywać w trakcie zajęć środki dydaktyczne umożliwiające odbiór informacji kanałem słuchowym;
- poświęcić więcej czasu i uwagi (powtórzenie wypowiedzi, omówienie obrazu);
- pamiętać, aby podczas prezentacji obrazów, eksponatów nie gestykulować nadmiernie co rozprasza i utrudnia skupienie widzenia;
- unikać wskazówek niewerbalnych (skinienie głową, wskazanie ręką itp.);
- precyzyjnie przekazywać wskazówki pozycjonujące (dokładne określenie miejsca np. „dwa kroki po Pana/Pani lewej”, „na wysokości 1 m” itp.);
- objaśniać co się robi i co ma zrobić student;
- pamiętać, by nie prezentować osobie z niepełnosprawnością wzroku drobnych napisów i elementów;
- pamiętać aby w przypadku konieczności obsługi manualnej sprzętów, narzędzi i urządzeń umożliwić spokojne i dokładne dotykowe zapoznanie się z nimi;
- pamiętać aby w miarę możliwości unikać konieczności manipulacji studenta przy sprzętach, narzędziach i urządzeniach stwarzających potencjalne niebezpieczeństwo uszkodzenia ciała na skutek zaburzonego postrzegania wzrokowego;
- bezwzględnie przestrzegać zaleceń okulistycznych dotyczących wykonywania ćwiczeń fizycznych (np. gwałtowne skłony, dynamiczne podskoki itp.).

IV. Doradztwo i szkolenia dla studentów w zakresie nowoczesnych rozwiązań

technologicznych wspierających proces nauczania.

V. Konsultacje i doradztwo dla prowadzących zajęcia z zakresu narzędzi wspierania studentów z niepełnosprawnością wzrokową.

Lp.	
2.	Osoby uprawnione do skorzystania z adaptacji:
	Osoby z dysfunkcjami narządu słuchu / osoby z niepełnosprawnością słuchową
	Podstawa skorzystania z uprawnienia:
	Pozytywnie rozpatrzony, udokumentowany wniosek o adaptację formy weryfikacji efektów uczenia się

Przykładowe, możliwe do wprowadzenia formy dostosowania procesu kształcenia:

1. Przykładowe formy adaptacji zajęć:

- przesunięcie akcentu z zadań słuchowych i mówionych na zadania pisemne podczas zajęć i zaliczeń,
- przysyłanie materiałów w formie elektronicznej,
- wykorzystywanie w trakcie zajęć środków dydaktycznych umożliwiających odbiór informacji kanałem wzrokowym (np. prezentacje multimedialne, przezroczka, grafy, wykresy, mapy, ilustracje, zdjęcia),
- udostępnianie studentowi materiałów do zajęć odpowiednio wcześniej przed ich rozpoczęciem (np. konspekt w formie elektronicznej lub papierowej, główne tezy, bibliografia, prezentacja multimedialna), co pozwoli mu aktywniej w nich uczestniczyć,
- organizować (planować i realizować) zajęcia w pomieszczeniach dobrze oświetlonych,
- umożliwienie i akceptowanie korzystania z dostępnych rozwiązań technologicznych, m. in. używania systemów wspomagających słyszenie (FM), pętli indukcyjnej,
- umożliwienie korzystania z pomocy tłumacza języka migowego (w tym on-line).

2. Przykładowe formy adaptacji zaliczeń i egzaminów:

- wydłużenie czasu trwania egzaminów i zaliczeń.
- możliwość otrzymywania pytań w formie pisemnej podczas egzaminów realizowanych w formie ustnej;
- zmiana formy z ustnej na pisemną.

3. Wskazówki dla prowadzących zajęcia:

W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami w zakresie percepcji słuchowej, w tym studentów głuchych lub słabosłyszących, należy:

- w miarę możliwości ograniczyć wpływ dodatkowego hałasu,
- upewnić się, że student na nas patrzy, zanim zaczniemy do niego mówić,
- osobom mającym trudności z wymową należy poświęcić więcej czasu i uwagi, utrzymując z nimi kontakt wzrokowy,
- pamiętać, aby podczas rozmowy:
 - mówić z twarzą zwróconą do rozmówcy, by umożliwić mu czytanie z ruchu warg i obserwację mimiki, twarz powinna być oświetlona,
 - formułować krótkie i zwarte wypowiedzi, zdania powinny być pojedyncze, sformułowania potoczne, wspierane naturalną gestykulacją,

- mówić z normalnym lub minimalnie zwiększonym natężeniem głosu,
- mówić wyraźnie - naturalnie, w normalnym lub minimalnie zwolnionym tempie,
- nie odwracać się i nie zasłaniać ust,
- być gotowym do powtórzenia niezrozumiałej informacji, używając w miarę możliwości innych słów, a jeśli to okaże się nieskuteczne, należy próbować porozumiewać się na piśmie, posługując się również krótkimi i prostymi zdaniami,
- pamiętać, by nie krzyczeć do osoby niesłyszącej lub niedosłyszącej, jeżeli osoba ta używa aparatu słuchowego, jest on na pewno dostosowany do normalnego poziomu głosu i krzyk będzie przez to zniekształcony,
- korzystać z mikrofonu, o ile jest to możliwe,
- formułować wypowiedzi, używając jasnych i klarownych sformułowań tzw. słów kluczy,
- nowe, nieznane słownictwo, zwłaszcza specjalistyczne, kluczowe pojęcia zapisywać w widocznym miejscu,
- wykorzystywać w trakcie zajęć środki dydaktyczne umożliwiające odbiór informacji kanałem wzrokowym,
- wykazać się zrozumieniem dla szczególnych potrzeb rozmówcy,
- respektować uprawnienia lub usługi przyznane studentowi.

Lp.	
3.	Osoby uprawnione do skorzystania z adaptacji:
	Osoby z dysfunkcjami narządu ruchu/ osoby z niepełnosprawnością ruchową
	Podstawa skorzystania z uprawnienia:
	Pozytywnie rozpatrzony, udokumentowany wniosek o adaptację formy weryfikacji efektów uczenia się
	Przykładowe, możliwe do wprowadzenia sposoby dostosowania zajęć:
	1. Przykładowe formy adaptacji zajęć: ▪ zadbać o architektoniczną dostępność pomieszczeń dla osób poruszających się na wózku czy o kulach. W przypadku niedostępnych miejsc znaleźć pomieszczenie dostępne, położone na parterze, z dostępem do windy, użyć rampy przenośnej. ▪ upewnić się, że sala jest ogólnodostępna: sprawdzić czy ustawienie ławek oraz sprzętu w pomieszczeniu pozwala na wjechanie i bezproblemowe poruszanie się na wózku/o kulach. Upewnić się czy nie ma ciężkich drzwi i wysokich progów oraz jak dużo czasu zajmuje pokonanie trasy na zewnątrz budynku.

- zagwarantować wystarczającą ilość czasu, aby student mógł swobodnie przemieścić się pomiędzy salami czy budynkami.
- jeśli student ma trudności z mówieniem, pozwolić ustalić mu własne tempo wypowiedzi; poświęcić wystarczającą ilość czasu na zrozumienie odpowiedzi, nie kończyć za niego wypowiadanych fraz, poprosić o powtórzenie danej kwestii.
- zapewnić pomoc asystenta osobie, która z powodu niesprawności rąk, nie jest w stanie samodzielnie wykonywać obowiązkowych zadań (np. ćwiczeń w laboratoriach). Dopilnować, aby asystent pracował pod kierunkiem studenta i nie wyręczał go w przeprowadzaniu zadań i interpretowaniu otrzymanych wyników.
- wyrazić zgodę na nagrywanie wykładów na dyktafon, jeśli student ma trudności z tradycyjnym notowaniem lub udostępnić mu materiały dydaktyczne do zajęć z odpowiednim wyprzedzeniem, tak by mógł aktywnie w nich uczestniczyć.

2. Przykładowe formy adaptacji zaliczeń i egzaminów:

W trakcie egzaminów i kolokwii uwzględniać możliwość zdawania ich w formie zaadaptowanej do potrzeb wynikających ze specyfiki niepełnosprawności. Ustalić formę egzaminu indywidualnie, odpowiednio wcześniej przed egzaminem:

- w przypadku egzaminu pisemnego -zapewnić odpowiednią ilość czasu studentowi, który ma problem z szybkim i wyraźnym pisanem;
- umożliwić pisanie egzaminu przy pomocy komputera (np. z odpowiednią klawiaturą i/lub myszką) lub asystenta;
- zmienić formę egzaminu z ustnej na pisemną osobom, które mają trudności w mówieniu.

3. Inne:

- W trakcie porozumiewania się ze studentem na wózku przyjmować pozycję umożliwiającą kontakt wzrokowy, unikać prowadzenia konwersacji z pozycji stojącej, patrząc na rozmówcę z góry.
- pamiętać, by nie narzucać się z pomocą, nie pchać wózka bez zgody jego użytkownika -może to naruszać jego przestrzeń osobistą. W sytuacjach wątpliwości- zapytać.

Lp.	
4.	Osoby uprawnione do skorzystania z adaptacji:
	Osoby ze spektrum autyzmu (w tym: z zespołem Aspergera)
	Podstawa skorzystania z uprawnienia:
	Pozytywnie rozpatrzony, udokumentowany wniosek o adaptację formy weryfikacji efektów uczenia się

Przykładowe, możliwe do wprowadzenia sposoby dostosowania zajęć:

1.stworzenie możliwości:

- używania słuchawek wygłuszających podczas zajęć (jeżeli zaistnieje taka potrzeba)
- uczestniczenia na zajęciach z asystentem
- nagrywania zajęć przez studenta;
- otrzymywania materiałów dydaktycznych od wykładowców,
- uczestniczenia na zajęciach online
- uszczegółowienia poleceń
- wydłużenie czasu na przygotowanie prac zaliczeniowych, szczególnie obszernych prac pisemnych, a także w razie konieczności dzielenie ich na mniejsze części;

2.formy adaptacji zaliczeń i egzaminów:

- Wydłużenie czasu ich trwania;
- Rozłożenie sesji egzaminacyjnej w czasie (jeżeli jest taka potrzeba);
- W przypadku egzaminów z obszernego materiału umożliwienie zdawania go w częściach;
- Dostosowanie formy egzaminu;
- Umożliwienie zdawania egzaminu przy komputerze.
- Pozwolenie na uczestniczenie w egzaminach asystenta

3.Wskazówki dla prowadzących zajęcia:

- wypowiedzi formułować używając jednoznaczne sformułowania
- w wypowiedziach nie używać przenośni
- zadawanie pytań „zamkniętych” i z podanymi możliwościami do wyboru np. zamiast: „Co chcesz teraz robić?” to: „Chcesz teraz czytać czy pisać?”
- uprzedzać o zmianach np. o zastępstwie, skróceniu zajęć
- przy pracach w grupach bądź w parach wprowadzić system losowego doboru do grupy/pary
- zwracać uwagę na innych studentów czy student z autyzmem nie stał się celem zaczepki i prowokacji
- zamiana referatów i prezentacji oraz aktywności werbalnej podczas zajęć na pisemną formę zaliczenia (np. test, esej);
- zadbać by otoczenie (sale wykładowe) pozbawione były nadmiernej ilości bodźców
- odpowiednie miejsce w Sali wykładowej (np. z daleka od okna, w pierwszym rzędzie, tak by jak najłatwiej mogła się skupić
- uważanie na głośność mówienia, zwłaszcza przy osobach z nadwrażliwością słuchową
- komunikaty oceniające dotyczące np. wyglądu należy przyjmować z dystansem.

4. Inne

Pracując należy brać pod uwagę, że u osoby ze spektrum autyzmu może występować:

- przewaga myślenia obrazowego nad werbalnym
- dobre spostrzeganie wzrokowe i pamięć wzrokowa
- trudności w przyswajaniu pojęć abstrakcyjnych i abstrakcyjnym myśleniu
- trudności w generalizacji wiedzy i umiejętności
- tworzenie specyficznych skojarzeń znaczeniowych
- dosłowne rozumienie języka
- trudności w myśleniu przyczynowo-skutkowym
- przywiązanie do rutyny, brak lub mała elastyczność w myśleniu

Lp.	
5.	Osoby uprawnione do skorzystania z adaptacji:
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi
	Podstawa skorzystania z uprawnienia:
	Pozytywnie rozpatrzony, udokumentowany wniosek o adaptację formy weryfikacji efektów uczenia się
	Przykładowe, możliwe do wprowadzenia sposoby dostosowania zajęć:
	Osoby z zaburzeniami psychicznymi I. Dostosowanie procesu kształcenia: 1. Przykładowe formy adaptacji zajęć: • indywidualna organizacja studiów (IOS); • zindywidualizowane podejście do obecności na zajęciach (np. zwiększenie limitu nieobecności wraz z możliwością uzupełnienia zaległości na warunkach ustalonych z osobami prowadzącymi zajęcia, np. poprzez indywidualne konsultacje w bezpośrednim kontakcie i poprzez MS Teams); • możliwość nagrywania zajęć przez studenta; • możliwość otrzymywania materiałów dydaktycznych od wykładowców; • wydłużenie czasu na przygotowanie prac etapowych (zaliczeniowych), podział materiału do zaliczenia lub obszernych prac etapowych (zaliczeniowych) na mniejsze części; 2. Przykładowe formy adaptacji zaliczeń i egzaminów • wydłużenie czasu ich trwania; • rozłożenie sesji egzaminacyjnej w czasie; • w przypadku egzaminów z obszernego materiału umożliwienie zdawania go w częściach; • indywidualne dostosowanie formy, czasu i miejsca egzaminu;

- zamiana formy egzaminu/zaliczenia na ustną lub pisemną, w zależności od potrzeb;
- krótka przerwa na odpoczynek (do rozważenia).

II. Wskazówki dla prowadzących zajęcia:

1. Postępowanie wobec osób przejawiających zachowania trudne (nietypowe) podczas realizowania procesu dydaktycznego powinno być ukierunkowane na:
 - opanowanie trudnych zachowań i próbie ich zrozumienia,
 - podjęciu działań mających na celu zapobieżenie podobnym zachowaniom w przyszłości,
 - udzieleniu pomocy w przeżywanych trudnościach.
2. Aby opanować trudne zachowania studenta z zaburzeniami psychicznymi, należy:
 - wystrzegać się formułowania diagnoz i własnych przypuszczeń na temat stanu zdrowia studenta,
 - nie upowszechniać i nie przekazywać dalej informacji o charakterze osobistym, przekazanych przez tę osobę,
 - zadbać o poprawne relacje i przyjazną atmosferę,
 - zasygnalizować chęć pomocy i współdziałania.
3. Aby zapobiegać trudnym zachowaniom trzeba:
 - ustalić jasne, akceptowalne dla wszystkich uczestników procesu dydaktycznego zasady współpracy, uwzględniające granice wyznaczone normami i wartościami,
 - zadbać o sposób kontaktu np. powstrzymywać od głośnego komentowania nietypowych zachowań, podjąć bezpośrednią rozmowę po zajęciach,
 - podać jasne kryteria realizacji poszczególnych zadań,
 - umożliwić wydłużenie czasu wykonywania zadań, w razie wolniejszego tempa pracy,
 - przygotować czytelne materiały dydaktyczne, zgodnie z zasadą easy-to-read (ETR).
 - pozwolić na nagrywanie zajęć, w przypadku występujących problemów z koncentracją i utrzymaniem uwagi,
 - zwrócić uwagę na sposób zaliczania przedmiotu, np. dostosowanie formy zaliczenia do indywidualnych potrzeb i możliwości,
 - zawiadomić przełożonych, gdy student zachowuje się w sposób nieakceptowalny, przekracza granice wyznaczone normami, przejawia zachowania agresywne lub obraźliwe, a podjęte przez wykładowcę działania nie wpływają na poprawę zachowania,
 - zawiadomić przełożonych i policję w przypadku czynów karalnych (np. stalking, obraźliwe maile, groźby, molestowanie, itp.).

4. Upowszechniać informacje o możliwości uzyskania pomocy:
 - na spotkaniach z opiekunem roku,
 - na pierwszych zajęciach,
 - na początku każdego roku akademickiego i/lub każdego semestru, drogą elektroniczną, stronę internetową Uczelni, media społecznościowe a także poprzez tablice ogłoszeń.
5. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia należy wezwać pogotowie ratunkowe i/lub policję.

Lp.	
6.	Osoby uprawnione do skorzystania z adaptacji: Osoby z chorobami przewlekłymi/ osoby przewlekle chore Podstawa skorzystania z uprawnienia: Pozytywnie rozpatrzony, udokumentowany wniosek o adaptację formy weryfikacji efektów uczenia się Przykładowe, możliwe do wprowadzenia sposoby dostosowania zajęć: I. Dostosowanie procesu kształcenia: 1. Przykładowe formy adaptacji zajęć: • Zwiększenie limitu nieobecności wraz z możliwością nadrobienia zaległości na warunkach ustalonych z osobami prowadzącymi zajęcia, • Możliwość otrzymywania materiałów dydaktycznych od wykładowców, • Umożliwienie zaliczania materiału w trybie indywidualnym w przypadku, gdy sytuacja zdrowotna uniemożliwia studentowi regularne uczestnictwo w zajęciach, • Modyfikacja harmonogramu zajęć minimalizująca nieobecności związane z planowanym leczeniem, 2. Przykładowe formy adaptacji zaliczeń i egzaminów: • Wydłużenie czasu ich trwania, • Rozłożenie sesji egzaminacyjnej w czasie • W przypadku egzaminów z obszernego materiału umożliwienie zdawania go w częściach, • Dostosowanie wymagań w zakresie prac zaliczeniowych w zakresie formy jej przedstawienia np. zamiast pisemnej ustna, elektroniczna zamiast papierowej, • Dostosowanie formy egzaminu, np. zmiana formy pisemnej na ustną, II. Wskazówki dla prowadzących zajęcia: • Respektować uprawnienia i usługi przyznane studentowi, • Zamiana referatów i prezentacji na pisemną formę zaliczenia,

- Konsultacje i doradztwo dla osób prowadzących zajęcia z zakresu narzędzi wspierania studentów chorujących przewlekle,
- Zapewnienie dostępu do zasobów specjalistycznych serwisów bibliotecznych,
- Możliwość skorzystania z odpowiednich sal wykładowych i pracowni, wspomagających proces dydaktyczny oraz ułatwienie dostępności,

III. Inne.

Pracując należy brać pod uwagę, że osoby z chorobami przewlekłymi mają ograniczone możliwości studiowania literatury, oraz ograniczone możliwości notowania treści wykładów,

- przewaga komunikowania obrazowego i tekstowego,

Lp.	
7.	Osoby uprawnione do skorzystania z adaptacji: Osoby z trudnościami w czytaniu, pisaniu i liczeniu Podstawa skorzystania z uprawnienia: Pozytywnie rozpatrzony, udokumentowany wniosek o adaptację formy weryfikacji efektów uczenia się Przykładowe, możliwe do wprowadzenia sposoby dostosowania zajęć: I. Osoby z trudnościami w czytaniu 1.stworzenie możliwości: • Umożliwienie nagrywania zajęć w bezpośrednim kontakcie • Maksymalne skrócenie treści opisów przypadków podczas ćwiczeń • Słowne przedstawianie treści zadań do rozwiązania • Uczestnictwo studenta w zajęciach on line • Nagranie i udostępnianie studentom treści wykładów • Stosowanie rysunków i schematów przedstawiających treści dydaktyczne 2.formy adaptacji zaliczeń i egzaminów: • Wydłużenie czasu trwania egzaminów i zaliczeń; • Słowne odczytanie poleceń i zadań • Stosowanie krótkich form egzaminowania (testy, prawda-fałsz) 3.Wskazówki dla prowadzących zajęcia: • wypowiedzi formułować używając jednoznaczne, syntetyczne sformułowania • stosowanie prostych zdań na slajdach • zamiana referatów i prezentacji oraz aktywności werbalnej podczas zajęć na pisemną formę zaliczenia (np. test);

4.Inne

Pracując należy brać pod uwagę, że osoby z trudnościami w czytaniu mają ograniczone możliwości studiowania literatury

- przewaga komunikowania obrazowego i głosowego nad poleceniem tekstu do czytania

II. Osoby z trudnościami w pisaniu

1. stworzenie możliwości:

- Umożliwienie nagrywania zajęć w bezpośrednim kontakcie
- Wyposażenie studentów w laptopy i dyktafony
- Powolne podawanie treści wykładu dla umożliwienia zapisu
- Zachęcenie innych studentów do udostępniania własnych notatek
- Stosowanie rysunków i schematów przedstawiających treści dydaktyczne

2.formy adaptacji zaliczeń i egzaminów:

- stosowanie ustnej formy zaliczeń i ćwiczeń;
- umożliwienie zdania egzaminu lub zaliczenia w formie przygotowania prezentacji na określony temat i prowadzenie dyskusji
- umożliwienie stosowania laptopów podczas egzaminów i zaliczeń
- Słowne odczytanie poleceń i zadań
- Stosowanie krótkich form egzaminowania (testy, prawda-fałsz)

3.Wskazówki dla prowadzących zajęcia:

- wypowiedzi formułować używając jednoznaczne, syntetyczne sformułowania
- stosowanie prostych zdań na slajdach
- zamiana referatów na rzecz aktywności werbalnej podczas zajęć, unikanie pisemnej formy zaliczenia (np. pytań opisowych);

4.Inne

Pracując należy brać pod uwagę, że osoby z trudnościami w pisaniu mają ograniczone możliwości notowania treści wykładów

- przewaga komunikowania obrazowego i tekstowego

III. Osoby z trudnościami w liczeniu

1.stworzenie możliwości:

- Umożliwienie opisowej, słownej formy przyswajania formuł i wzorów matematycznych
- Akceptacja stosowania jedynie zapisów działań matematycznych bez konieczności dokonywania obliczeń
- Wyposażenie studenta w urządzenia liczące (kalkulatory laptopy z arkuszami EXCEL, itp)

- Rozszerzenie zastosowania tablic matematycznych i finansowych
- Ograniczenie zadań matematycznych na rzecz formy opisowej
- Uczestnictwo studenta w zajęciach on line

2.formy adaptacji zaliczeń i egzaminów:

- Wydłużenie czasu trwania egzaminów i zaliczeń;
- Umożliwienie posiadania urządzeń liczących na egzaminach i zaliczeniach
- Rozszerzenie opisowych form rozwiązywania problemów matematycznych
- Egzaminowanie przez polecenie ułożenia treści zadań a nie ich rozwiązywania
- Stosowanie krótkich form egzaminowania (testy, prawda-fałsz)

3.Wskazówki dla prowadzących zajęcia:

- Unikanie przesadnego korzystania z matematycznych form rozwiązywania problemów
- Umożliwienie posiadania urządzeń liczących na zajęciach
- stosowanie większej liczby prostych zadań a ograniczenie zadań bardzo złożonych

4.Inne

Pracując należy brać pod uwagę, że osoby z trudnościami w liczeniu mają ograniczone możliwości przyswajania i zapamiętywania wzorów matematycznych

- przewaga komunikowania obrazowego i głosowego nad modelowym ujmowaniem problemu

R E K T O R
Akademii Nauk Stosowanych
Stefana Batoryego

dr Elżbieta Stokowska-Zagdan
profesor ANSB